

פרק ו

יחידה 15 - ההכנות לכיבוש יריחו (א'-ו"א)

25 ספר יהושע | פרק ו

4. חברו בקווים את סדר ההליכה שסידר יהושע:

הכניסו נושא שופרות היובלים

החלוץ

המאסף

הכהנים

5. כתבו במילים שלכם מה ציווה יהושע את העם (פסוק ו')?

שאלת רשות: מצאו כמה פעמים מוזכר המספר שבע.

שופרות היובלים

24 ספר יהושע | פרק ו

פרק ו'

ספר יהושע		חלקת הארץ		כיבוש הארץ		הכניסה לארץ	
סוף ימי יהושע	המחנה	עיר	החלוקה	סיכום	המשך	ראשית	א-י
בשנים	בנבר	המקלט	בשילה	בגלגל	הכבוש	הח-ט	
ברית	הירוש	הלוויים	בשילה	בגלגל	הכבוש	הח-ט	
כ"ד	כ"ג	כ"א	כ	יח-י"ט	יח-י"ב	יח-י"א	

יחידה 15 - ההכנות לכיבוש יריחו (א'-ו"א)

1. מדוע אנשי יריחו נעלו עצמם בתוך העיר?

2. השלימו מהתרגילון: כל אנשי המלחמה יסובבו את העיר כל יום, במשך _____ ימים. ושבעה כהנים יישאו שופרות לפני _____.

תרגילון: אחת, יובלים, ששה, פעם, שבעה, הארון

3. וביום השביעי יסובבו את העיר פעמים, והכהנים בפעם השביעית ביום השביעי כשישמעו הנגם יריעו כל הנגם _____ ואז _____.

תרגילון: שופר, נפלה, שופרות, גדולה, יתקעו, שבעה, תרועה, החומה

הקדמה

המלחמה בעבר

בעבר עמי קדם היו יוצאים להילחם בעיקר במטרה להתעצם ולהתעשר. את השטח הכבוש והרכוש הם היו לוקחים לעצמם, ואת העמים שנכבשו היו הופכים לעבדים. המלחמה הייתה בעיקר לתועלתו של העם המנצח. לא זו היא המלחמה שמולה ניצב עם ישראל.

עם ישראל עומד בפני נס נוסף, שמבטא אף הוא את הקשר המיוחד בין ה' ובין ישראל. המהלך המוביל לנס הוא בן שלושה שלבים:

א. ציווי ה' ליהושע.

ב. ציווי יהושע לעם.

ג. קיום הציווי על ידי העם והתרחשות הנס.

תהליך זה מלמד את עם ישראל שהמלחמה הנה מלחמת קודש המושגחת על ידי ה', ולא מלחמה רגילה שמטרתה לכבוש שטח ולהרוויח רכוש.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע יריחו נבחרה להיות העיר הראשונה הנכבשת בארץ ישראל?
2. מה המשמעות של הקפת העיר והתקיעה בשופרות?
3. עם ישראל הצטווה שלא להשמיע את קולו במשך ששה ימים. האם זו משימה קלה לשתוק במשך זמן רב? מה מלמדת אותנו היכולת של עם ישראל לשמור על השקט?
4. אם הכהנים מצטרפים למלחמה, מדוע הם אינם בראש? מדוע החלוץ בראש?

אפשרויות למענה ולדיון

הקב"ה מצווה על כיבוש יריחו תחילה כיוון שהיא מבטיחה את השליטה המעשית בכל הערבה ואת חיזוק הקשר עם שניים וחצי השבטים שנמצאים בעבר הירדן. כמו כן, יריחו הייתה בעת ההיא שער הכניסה לארץ, ודרכה היו נכנסים למרכז המיושב של הארץ. למעשה היא אפשרה את חלוקת הארץ לשני חלקים - צפוני ודרומי, ובהמשך נראה שיהושע נלחם בנפרד כנגד מלכי הצפון וכנגד מלכי הדרום. יריחו מכונה בפי חז"ל "מנעולה של ארץ ישראל", כלומר מי שכובש אותה - יש ביכולתו לכבוש את כל הארץ.

יהושע שלח מרגלים לתור את הארץ כיוון שחשב לכבוש את יריחו בדרך טבעית, אבל הקב"ה הנחה את יהושע לכבוש את יריחו בדרך נסית.

הקפת העיר יריחו נועדה להראות שהקב"ה שולט בכל הכוחות במציאות, בטבע ומעל הטבע, מכיוון שהקפת חפץ מבטאת שליטה בו.

הקב"ה מצווה את העם שבמשך שישה ימים לא יתקעו ולא יריעו, כדי לחדד את ההקשבה הפנימית לנס העומד להתרחש בכיבוש יריחו. דבר זה בא לידי ביטוי בשמיעת קול השופר, שמשמעותה היא הקשבה לקול פנימי הבוקע מרוחו של התוקע.¹⁹

הכהנים וארון ברית ה' מקיפים את יריחו, וזאת בשונה משאר המלחמות, שבהן לכהנים אין מקום בשדה הקרב. לכאורה ראוי שדווקא הכהנים ילכו בראש, אם כן מדוע החלוץ הולך בראש? ייתכן שכוונתו של יהושע היא שעל אף שהקב"ה הוא שנלחם ביריחו, עלינו להשתדל כמיטב יכולתנו במלחמה ולהיות שותפים לקב"ה במלחמתו ביריחו. הליכת החלוץ בראש מביאה לידי ביטוי את האחריות לשאת על הכתפיים את צורכי העם בקריאת "אחריי!"

המסרים העולים מן היחידה

1. **אהבת ה' לעם ישראל:** לכאורה עם ישראל יכול היה לכבוש את יריחו באופן טבעי, אך כדי ללמדנו את אהבתו הגדולה לעם ישראל, הקב"ה הוא שנלחם להם.

19 על פי הספר "אשר בחר בנביאים טובים" (עמ' 103).

2. **כוח ההשתדלות:** אף שהקב"ה הוא שמפיל את חומות יריחו, צריך שהעם ייכנס למלחמה ויכבוש את העיר יריחו. נלמד מכך על החשיבות הרבה שיש לכוח ההשתדלות. הקב"ה מצפה מעמנו שנתקדם, נשקיע ונרחיב את הכוחות שהוא טמן בנו.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. הציגו בכיתה את הקפת חומת יריחו. קבוצה אחת תהיה הכהנים האוחזים בארון הברית. קבוצה שנייה תהיה הכהנים האוחזים בשופרות. קבוצה שלישית תהיה כל לוחמי ישראל. מומלץ שכל קבוצה תביא לכיתה את התלבושת המתאימה לה. (המאסף < אנשי המלחמה < ארון הברית < שבעה כהנים נושאים שבעה שופרות < החלוץ.) בכיתות מתוקשבות ניתן לצלם זאת ובהמשך להקרין בכיתה.
 2. שאלת הפנמה: ביום השלישי, בעת הקפת חומת יריחו, אברהם לא היה יכול להתאפק מרוב התרגשות והתחיל להריע. אמא ואבא של אברהם כעסו עליו על שלא שמר על הכלל שלא להריע: "אברהם, תהיה בשקט מיד!!!"
- נסו להסביר לאברהם מדוע חשוב לשמור על השקט בזמן הקפת חומת יריחו.

לה'²⁰

רחב ומשפחתה היו היחידים מכל אנשי יריחו שניצלו. ברחב הייתה תכונה שלא הייתה קיימת בשאר אנשי יריחו. רחב הייתה פתוחה להקשיב לקולו של עם ישראל שבא לקדש את המציאות ולהיות גוי קדוש.²¹ המרגלים קלטו את סוג ההקשבה של רחב ולא יכלו שלא להצילה. אישה כזו ראויה להצטרף לעם ישראל. קללת יהושע למי שיבנה את יריחו באה דווקא על צאצאי הבונה, כיוון שכניסת ישראל לארץ מסמלת את הבניין הלאומי המתחדש, ולכן "מידה כנגד מידה": מי שיבוא וינסה להרוס את הבניין הלאומי המאוחד של ישראל - יצטרך "לשלם" בבניין המשפחתי שלו.

ניתן לפרש את קללת יהושע גם באופן אחר: כאשר יבואו הדורות הבאים ויראו את יריחו החרבה, יזכרו שכל המלחמות על כיבוש הארץ וכל הקיום של עם ישראל בארץ תלויים בקב"ה המסייע בידינו לחיות בארץ הזו.

המסרים העולים מן היחידה

נאמנות להבטחה: המרגלים מקיימים את הבטחתם באופן מלא ובאים להציל את רחב ואת משפחתה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

הציגו בפנטומימה וזהו את הדמויות באמצעות עיון בתוך הפסוקים. כל תלמיד צריך לצטט את הפסוק הנכון המתקשר לדמות המוצגת:

1. שבעה כהנים נושאי שופרות היובלים
2. רחב
3. שני המרגלים
4. יהושע
5. כל העם נלחם ביריחו.

20 חכמינו כתבו שכיבוש יריחו היה בשבת. עובדה זו מדגישה את מלחמת הקודש שהתרחשה ביום קדוש.

21 כפי שלמדו הילדים בשמות פרק י"ט: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".